

Innst. 63 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:3 S (2016–2017)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Giske, Marianne Aasen og Rasmus Hansson om nasjonale regler som sikrer at elevers, studenters og læreres ansikter skal være fullt ut synlige i skoler og på universiteter og høyskoler

Til Stortinget

Sammenheng

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte utarbeide og eventuelt foreslå nasjonale regler som sikrer at elevers, studenters og læreres ansikter skal være fullt ut synlige i skolene og på universiteter og høyskoler.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Martin Henriksen, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Lill Harriet Sandaune og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra

Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, viser til representantforslaget.

Komiteen viser til at det har pågått en offentlig debatt den siste tiden om hvorvidt det bør innføres et nasjonalt forbud mot bruk av heldekkende ansiktsplagg i skole og utdanning. Komiteen mener man ikke bør bruke plagg som dekker ansiktet, i en undervisningssituasjon. Slike plagg vanskeliggjør kommunikasjonen med den enkelte elev eller student.

Komiteen viser til at i dagens lovverk kan det enkelte lærested eller kommune/fylke selv innføre forbud mot bruk av heldekkende ansiktsplagg.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener spørsmålet om nasjonale regler mot heldekkende ansiktsplagg på skoler og i utdanningsinstitusjoner er et komplisert tema som bør drøftes grundig. En slik drøfting bør innebære en anledning for berørte aktører i samfunnet til å gi innspill om hvorvidt et slikt forbud bør innføres nasjonalt, og eventuelt hvordan et slikt regelverk bør utarbeides. Dette vil styrke legitimiteten i et eventuelt nytt regelverk.

Flertallet viser til statsrådets svarbrev 19. oktober 2016 til komiteen, som følger som vedlegg til innstillingen, hvor han varsler at forslag til nytt nasjonalt regelverk vil sendes på høring tidlig i 2017. Flertallet mener det er viktig med en grundig prosess med bred adgang for berørte parter til å kunne uttale seg om denne saken. Flertallet viser til de merknader som er lagt inn i saken, men vil ta stilling til et konkret regelverk når dette foreligger fra departementet og har vært på høring.

Komiteen har en klar forventning om at et slikt regelverk sendes på høring tidlig i 2017.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, forventer at regjeringen kommer tilbake til Stortinget hurtigst mulig etter høringen med forslag til et regelverk som sikrer at ansiktet er fullt synlig i undervisningssituasjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er glade for at statsråden har tatt initiativ til nytt regelverk om ansiktstildekking i skoler og på universiteter og høyskoler. Disse medlemmer vil påpeke at Fremskrittspartiets primærstandpunkt er lovforbud mot bruk av heldekende plagg i norske utdanningsinstitusjoner, og viser til Fremskrittspartiets forslag i trontaledebatten i Stortinget 4. og 5. oktober 2016.

Komiteens medlem fra Venstre merker seg at forslagsstillerne i representantforslaget viser til at enkelte skoler og læresteder etterspør felles retningslinjer, og at forslagsstillerne har som bærende argument for nasjonale retningslinjer at skole og høyere utdanning er et fellesskapsprosjekt der et prinsipp om åpen kommunikasjon bør gjelde alle og ikke bare noen. Dette medlem deler ikke premisset om at alle nye utfordringer i et nasjonalt fellesskapsprosjekt må løses likt overalt, og mener det har stor verdi at skoleeiere, ledelse og lærere ved utdan-

ningsinstitusjonene fortsatt har stor grad av handlefrihet til å finne gode løsninger basert på den faktiske situasjonen lokalt og sitt faglige og pedagogiske skjønn.

Dette medlem viser til statsrådets svarbrev 19. oktober 2016 til komiteen og merker seg at svaret tydeliggjør at forslaget vil ha konsekvenser av vesentlig omfang ettersom det i praksis krever en lovendring som gir hjemmel til et forbud mot tildekking. Dette medlem slutter seg utover dette til at forslaget vedlegges protokollen, og at debatten følges opp når nytt forslag til lov foreligger.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:3 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Giske, Marianne Aasen og Rasmus Hansson om nasjonale regler som sikrer at elevers, studenters og læreres ansikter skal være fullt ut synlige i skoler og på universiteter og høyskoler – vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 16. november 2016

Trond Giske

leder

Henrik Asheim

ordfører

VEDLEGG

Brev fra Kunnskapsdepartementet v/ kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen til kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, datert 19. oktober 2016

Representantforslag 3 S om nasjonale regler som sikrer at elevers, studenters og læreres ansikter skal være fullt ut synlige i skoler og på universiteter og høyskoler

Bakgrunn

Jeg viser til anmodningen om uttalelse til representantforslag 3 S (2016-2017) fra stortingsrepresentantene Trond Giske, Marianne Aasen og Rasmus Hansson. Forslagstillerne ber regjeringen på egnet måte utarbeide og eventuelt foreslå nasjonale regler som sikrer at elevers, studenters og læreres ansikter skal være fullt ut synlige i skolene og på universiteter og høyskoler. Forslagstillerne understreker at forslaget ikke innebærer et nasjonalt forbud mot heldekkende ansiktsplagg, men nasjonale regler som sier at i skoler og utdanning i Norge skal ansiktet være fullt synlig.

Vurdering

Det er i dag anledning til å fastsette lokale forbud mot bruk av heldekkende ansiktsplagg i skolens ordensreglement. Også universiteter og høyskoler kan vedta lokale forbud ved sine læresteder. Forbud må være generelt utformet og saklig begrunnet. Enkelte læresteder har innført slike generelle forbud for eksempel ut fra hensynet til tilstrekkelig god kommunikasjon i læresituasjonen, eller krav til hygiene (for eksempel sykepleierstudenter).

Dagens ordning har etter min vurdering fungert tilfredsstillende. Jeg er likevel enig med forslagsstillerne i at det kan være hensiktsmessig med felles nasjonale regler på dette området. Kunnskapsdepartementet er derfor i gang med å utrede muligheten for et nasjonalt regelverk for å hindre plagg som dekker ansiktet i utdanningssektoren. Departementet utreder problemstillingen med tanke på hele utdanningsløpet, fra barnehage til skoler, universiteter og høyskoler.

Lovendring nødvendig

Nasjonale regler som sier at ansiktet skal være fullt ut synlig i skoler og utdanning, er i praksis det samme som å forby å dekke til ansiktet. Et forbud mot å dekke til ansiktet vil ramme alle former for plagg som dekker ansiktet, både nikab og burka, og for eksempel lue som brukes i kombinasjon med skjerf som dekker ansiktet.

Et forbud mot å dekke til ansiktet, så vel som et påbud om å vise ansiktet, betyr en begrensning i privatpersoners handlefrihet. Legalitetsprinsippet forutsetter at slike forbud eller påbud har en klar hjemmel i lov. Nasjonale regler om å vise ansiktet må derfor være fastsatt i lov eller i en forskrift med hjemmel i lov. Reglene må dessuten være tilstrekkelig presise og tilgjengelige for dem de gjelder. Vi har per i dag ikke lovhjemmel til slike nasjonale regler.

Bruk av heldekkende ansiktsplagg som nikab og burka kan tenkes å falle inn under vernet av religionsfriheten. Inngrep i denne friheten forutsetter i tillegg til lovhjemmel, at inngrepet er nødvendig og begrunnet i hensynet til offentlig trygghet, hensynet til den offentlige orden eller hensynet til helse eller moral eller andres rettigheter og friheter.

Prosess

Saken har prinsipielle og juridiske sider som må utredes før et forslag kan sendes på høring. Felles nasjonale regler om ikke å dekke til ansiktet i barnehager, skoler og høyere utdanning må dessuten ikke komme i konflikt med Norges folkerettslige forpliktelser. Det vil være viktig med en klar avgrensning av virkeområdet for reglene, slik at de blir enklest mulig å forstå, og at praksis blir lik over hele landet. Vi vil også se nærmere på erfaringer med forbud mot heldekkende ansiktsplagg fra andre land, og hvilken effekt et forbud kan ha på integrering. Det må også vurderes hvordan et forbud skal håndheves.

Departementet tar sikte på å sende et forslag om nye nasjonale regler på høring tidlig i 2017.

